

Att verka på en juridisk spelplan

Rättsprinciper

1 kap. 1 och 9 §§ regeringsformen

LEGALITET

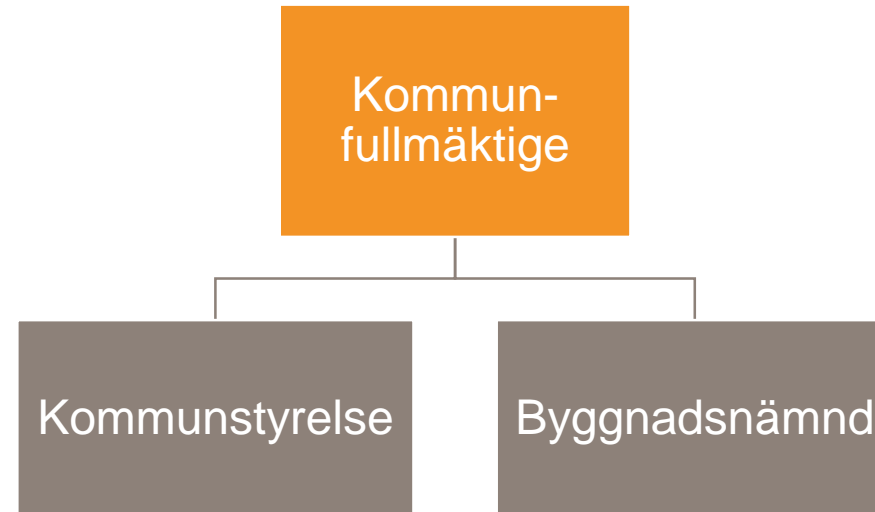
OBJEKTIVITET

LIKHET

PROPORTIONALITET

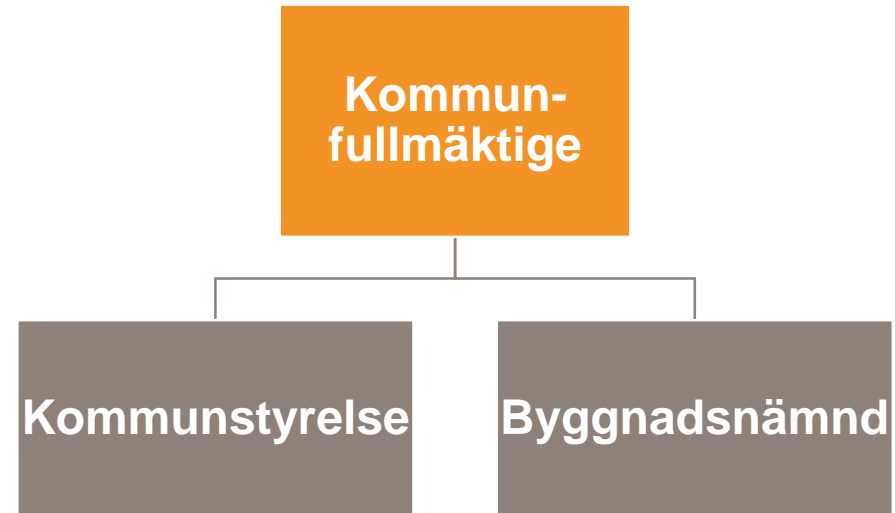
Den kommunala beslutanderätten

- Beslutanderätten i kommunerna utövas av valda församlingar
 - 14 kap. 1 § RF
- För den offentliga förvaltningen finns bl.a. kommunala förvaltningsmyndigheter
 - 1 kap. 8 § RF
- KF är en beslutande församling
 - 3 kap. 1 § KL

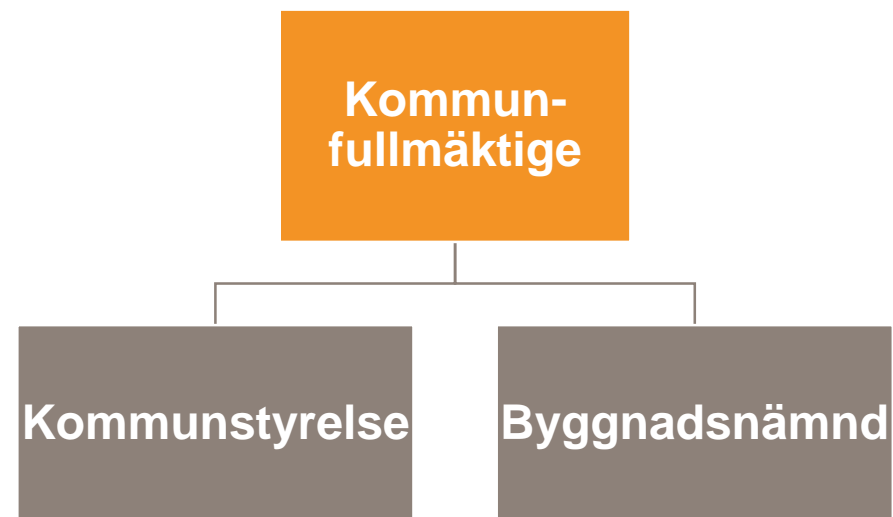
Vad är byggnadsnämnden?

- Kommunal förvaltningsmyndighet
 - 1 kap. 8 § RF
- Samma hierarkiska nivå som andra nämnder
 - 6 kap. KL

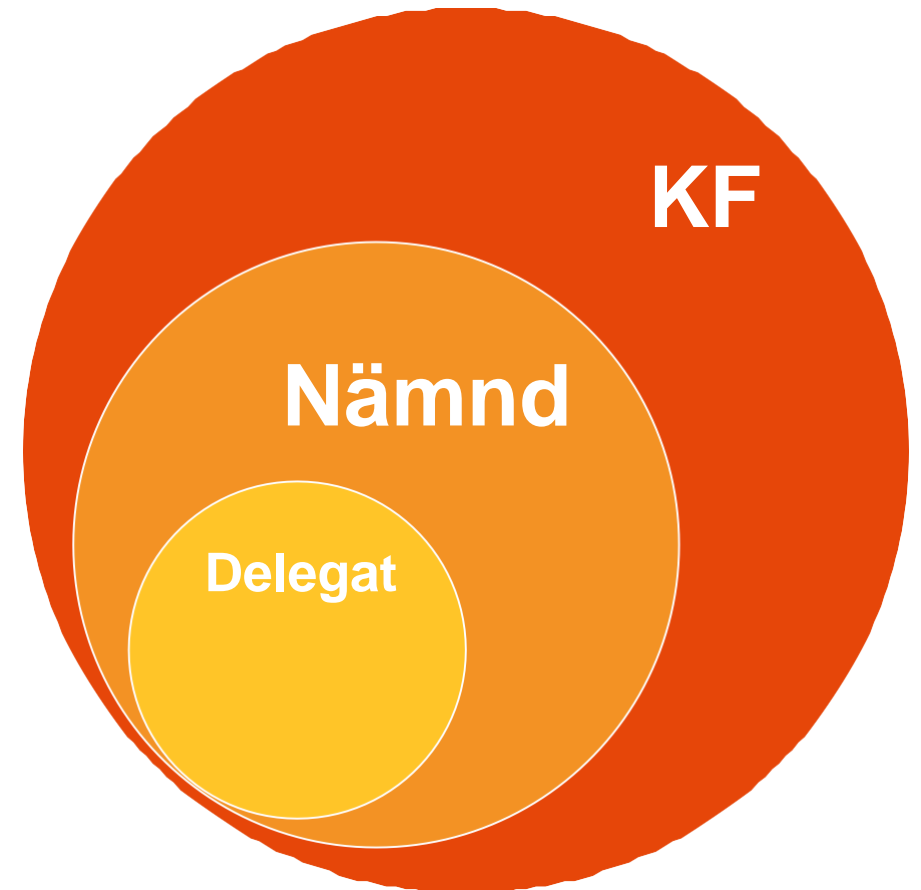
Vem är byggnadsnämnd?

- KF måste inrätta en byggnadsnämnd
 - Obligatorisk verksamhet, 3 kap. 3 § KL och 12 kap. 1 § PBL
 - Kan lösas genom kommunalförbund/gemensam nämnd (3 kap. 3 a och 20 §§ KL)
- Uppgifter enligt PBL kan delas mellan olika nämnder
 - 1 kap.4 § PBL
- Reglementen/särskilda beslut, 6 kap. 32 § KL
 - Pekar ut vilken/vilka nämnder som är byggnadsnämnd
 - Definierar omfattningen av uppgifterna

Beslutanderättens omfattning

- Delegering av ärenden/ärendegrupper till nämnd
 - 3 kap. 10 § KL, 12 kap. 1 § PBL
- Inskränkningar
 - 3 kap. 9 § KL
 - Speciallag, ex. ÖP
- Delegering med stöd av speciallag
 - 5 kap. 27 § PBL, KS/BN anta DP
- MÖD P 9377-16

Byggnadsnämnden och dess förvaltning

Skillnader och likheter

PBL

Nämnd

Förtroendevalda

Förvaltning

Anställda

Inte möjligt att ha dubbla roller

3 kap. 5 § KL

- Inte uppträda både som sökande och beslutande organ i samma ärende
- Inte utöva tillsyn över verksamhet som nämnden själv bedriver
- KF måste utforma nämndsorganisationen efter denna begränsning

Självständighet

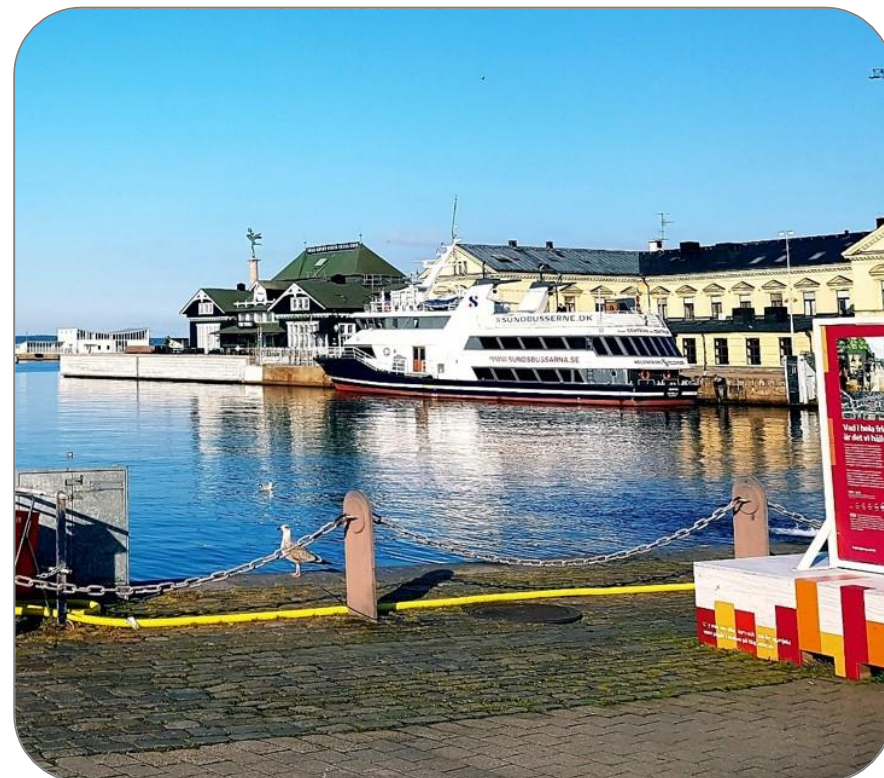
12 kap. 2 § regeringsformen

- Byggnadsnämnden är en självständig förvaltningsmyndighet
- Gäller
 - ärenden som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun
 - tillämpning av lag
- Myndigheter, riksdagen och KF

Självständighet

Exempel, JO 2008/09 s. 507

- LST hävde MN:s föreläggande
- MN överklagade
- KS uppmanar MN att återkalla överklagande
- JO kritiserar tillvägagångssättet - ”ingrepp i MN:s myndighetsutövning”

Ansvar vid detaljplaneläggning

**Justitieombuds-
mannen**

Myndigheten
Personligt

**Skadestånds-
ansvar**

Myndigheten
(huvudregel)

Straffansvar

Personligt

**Arbetsrättsligt
ansvar**

Personligt

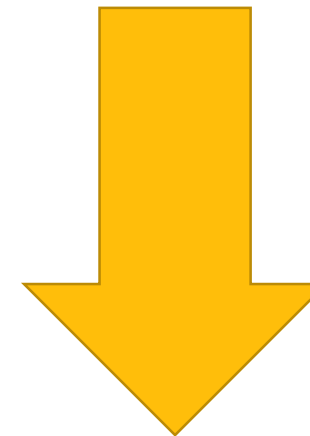
Handläggning - generella och särskilda krav (4 § NFL)

PLANBESKED

4 månader
5:4 PBL

SAMRÅD
GRANSKNING

5 kap. 8–37 §§ PBL

9 § NFL (2017:900)

Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Krav på utredning och ansvar

Exempel, Svea hovrätts dom 6 juli 2012 i mål nr T 7240-12

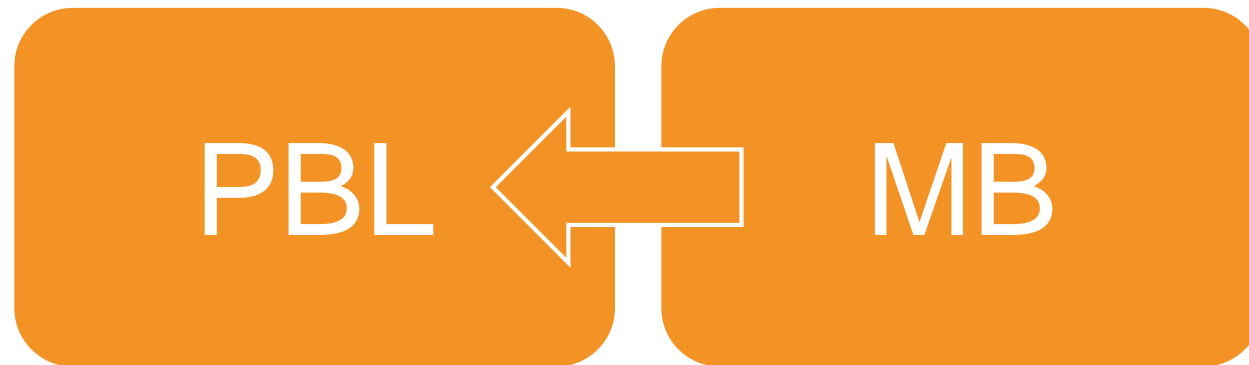
Bild: Rolf Adlercreutz

Kopplingar mellan PBL och MB

Urval

Områdesskydd, 7 kap. MB

Strandskydd

Kopplingar till PBL

– **Dispens**

- För enskild åtgärd, 7 kap. 18 b § MB

– **Upphävande**

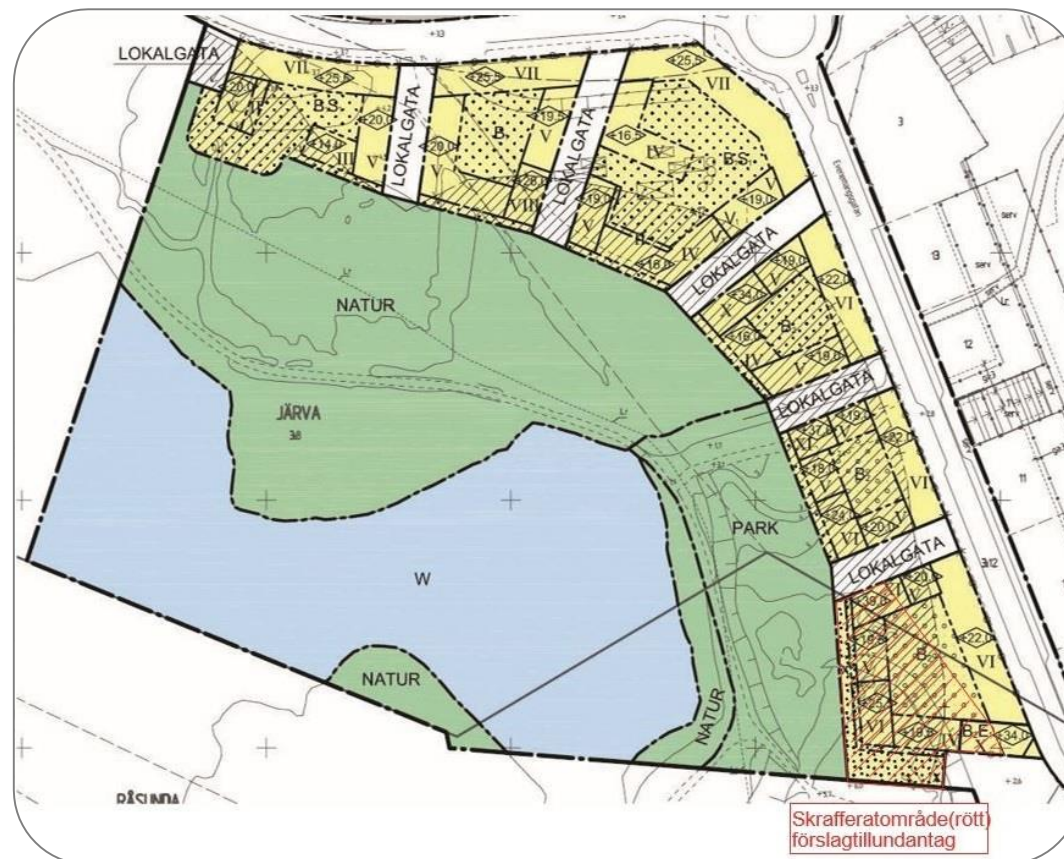
- Genom detaljplan, 4 kap. 17 § PBL
- I princip samma prövning som vid dispens
- Samma särskilda skäl

Särskilda skäl, 7 kap. 18 c § MB

MÖD 2016:13

Åberopade särskilda skäl

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området,

Särskilda skäl, 7 kap. 18 c § MB

MÖD 2016:13

- Tätortsutveckling kan utgöra ett allmänt intresse
- Förutsättning: långsiktiga fördelar för samhället
- Nya bostäder dock inte generellt ett angeläget allmänt intresse – kan vara om bostadsbrist
- Men – bristfällig utredning avseende alternativ lokalisering
- Se också MÖD P 8109-15 "Trekanten"
- Ventilöppning i båda

Varför viktigt att överklaga?

Prejudikatsbildning PBL/MB

- Den överprövande instansen gör sin bedömning inom samma legala utrymme som kommunen har inom aktuella lagrum
- Både PBL och MB innehåller rekvisit i form av *lämplighetskriterier*
 - T.ex. skäligt, lämpligt, otillbörligt, nödvändigt
 - Förarbetena ofta tysta
- Medför stort utrymme för bedömningar i det enskilda fallet
 - Både hos kommun och överprövande instans
- Ett överklagat beslut kan komma att ändras och ges ett helt eller delvis annat innehåll – bara pga. annan bedömning/värderingar

Strandskydd

Centrala teman vid prövningen av upphävande

**Råder/
återinträder
strandskydd?**

**Åtgärden
förbjuden?**

**Särskilda
skäl?**

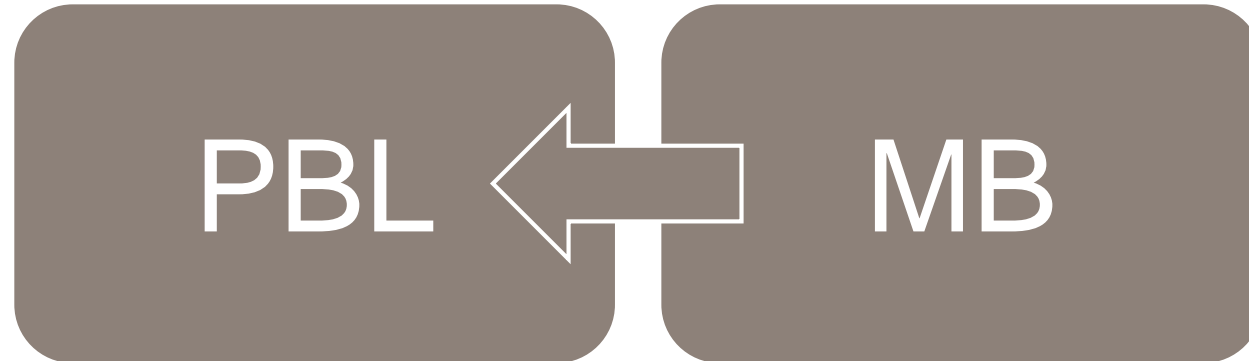
**Intresse-
prövning**

Biotopskyddade murar stoppade DP

MÖD 2017-10-17, MÅL NR P 2285-17

Hushållningsbestämmelserna, 3-4 kap. MB

lanspråktagande av jordbruksmark för bostadsändamål

- MÖD 2017-02-03, 2017:17 (förhandsbesked)
- MÖD 2017-04-10, P 6358-16 (förhandsbesked)
- MÖD 2017-06-27, P 1188-17 (DP)
- MÖD 2016-04-01, P 4087-15 (förhandsbesked)
- MÖD 2017-02-03, P 4848-16 (förhandsbesked)

3 kap. 4 § MB

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

lanspråktagande av jordbruksmark för bostadsändamål

- **Vad är jordbruksmark? (P 4087-15, P 6358-16)**
 - Begreppet ska tolkas med ledning av den numera upphävda jordhävdslagen
 - Innefattar betesmark
- **Är den brukningsvärd?**
 - LST-inventeringar (P 4087-15)
 - Jordbruksverket (P 4087-15)
 - Tagen ur produktion spelar ingen roll (MÖD 2017:17)

lanspråktagande av jordbruksmark för bostadsändamål

- Vad är väsentliga samhällsintressen? (prop. 1985/86:3 s. 53)
 - Bostadsförsörjningsbehovet
 - Tillskott av viss omfattning krävs (P 4087-15, MÖD 2017:17)
- Väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem
- Samlokalisering av bostäder och arbetsplatser
- Säkerställa viktiga rekreationsintressen

lanspråktagande av jordbruksmark för bostadsändamål

- Alternativ lokalisering inte lämplig/möjlig
 - ÖP och utredning i DP-ärendet väger tungt (MÖD 2017:17, P 1188-17, P 4087-15)

lanspråktagande av jordbruksmark för bostadsändamål

- Intresseavvägning enligt 2 kap. 1 § PBL
- Vid prövningen av frågor enligt denna lag ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen.

Slutsatser

Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.